

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De virtute fortitudinis. Cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

prodesset, ut mentis nostrae virtutes ac profectus attenuentur.

Postulatio liberalitatis: Domine Iesu Christe, qui es potentissimus Rex, summè magnificus & liberalis in dando, nam cum vno gemitu aut vna gutta sanguinis nos redimere potuisses, innumerabilibus tamen gemitibus & lacrymis nos redemisti, & infinitis meritis ac totius sanguinis tui effusione à peccato liberaisti: doce nos, quæsumus, in tuo obsequio largos esse, & erga fratres nostros liberales, ut in hac vita largitatis tuæ donis cumulemur, & in futura largam eximiae gloriæ benedictionem accipiamus. Amen.

De Virtute Fortitudinis.

GAPVT VIII.

VIRTUS Fortitudinis appetitum irascibilem moderatur, sicut prudentia intellectum in moralibus perficit, & iustitia voluntatem in ordine ad alios rectam efficit. Et autem septem alia virtutes annectuntur, quæ passiones irascibiles cohibent. Hæ autem sunt: Magnanimitas, Magnificencia, Patientia, Longanimitas, Perseuerantia, Constantia, Securitas: Quæ omnes, sicut ipsa Fortitudo, ita appetitum irascibilem afficiunt, ut etiam voluntatem exornent, in qua sunt præcipui earum actus. De his igitur nunc suo ordine agendum est.

De Fortitudine. §. I.

Fortitudo, est virtus moralis, voluntatem ac appetitum irascibilem afficiens, quæ homo erga acerba & terribilia rectè se habet, ita ut neque præuè timendo, in malum cadat, neque temerè audendo, ab officio rationi consentaneo desciscat. Vel breuius: Est virtus animi, quæ labores mortisque pericula constanter suscipiuntur, & perseuerantur. Cuius duo sunt generalia officia, in actiones, quæ statim dicuntur, distincta. Alterum est & præcipuum, labores & pericula sustinere ac pati. Alterum verò, eadem pericula & labores, cum oportet, adire & aggredi.

Incitamenta ad Fortitudinem sunt: I. Fortitudo inter alia comparatur à Bonauentura radici arboris: Nam sicut radix in arbore sustinet truncum, frondes, & flores, fructus, & folia; ita Fortitudo sustinet omnes alias virtutes, & earum actiones, & merita. Quamobrem, qui non vult ista perdere, & periculo direptionis exponere, debet per fortitudinem contra hostes armari: Fratres mihi dilecti, inquit Paulus, estote stabiles & immobiles, abundantes in omni opere Domini semper. Ac si diceret: si per fortitudinem, stabilitatem & immobilitatem non habeatis in bono, nequaquam poteritis bonis operibus abundare.

II. Hæc virtus in infimo homine tantum præstare potest, ut Deus ipse velit nostra fortitudo nuncupari. Ipse enim auctor est nostræ fortitudinis, qui dum nos inuictos facit & aduersus animæ hostes insuperabiles, maximè glorificatur in nobis. Sed hæc animi fortitudo, ait Prosper, ab illo est nobis, cui cum Propheta cantamus: Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem. Fortitudo nostra est, quia ita nos contra omnia vitia inuicta protectione corroborat, ut animum nostrum nec blanda dissoluant, nec aduersa deiciant.

A Et tunc laus nostra Dominus fit, si non nos de muneribus Dei, sed diuina in nobis cupiamus munera prædicari.

III. Hæc virtute, bona quæ nondum adepti sumus, assequimur, & dona iam parta seruamus. Nam & ardua ac difficilia audet, ut spirituales diuitias auget, & dura ac molesta sustinet, ut comparatas afferret. Hæc non [timet eos, qui occidunt corpus,] iuxta mandatum Domini, & [timet Dominum, qui animam potest in gehennam mittere.] Et dum eum, qui dignus est timeri, timeret, & reliqua, ut imbecillia, contemnit, salutem suo possessori conquirat.

B Actiones fortitudinis sunt: I. Pericula mortis, & ipsam mortem iam irruentem, ex quacumque causa proueniat, sine deiectione animi sustinere. Et præcipuè illam, quæ causa fidei infligitur, & martyrium est, animosè suscipere.

II. Quælibet alia pericula euentuum molestorum, acerborum, & terribilium, quæ in hac vita accidunt, maximè propter defensionem cuiusque virtutis, tolerare.

III. Mentem confortare in aduersis quibuscumque, ne terreatur, & in prosperis, ne mulceatur, & à recto virtutis tramite ad dexteram vel ad sinistram deuiet.

IV. Roborare animum, ut semper exerceatur in bonis, licet multa impedimenta operibus bonis obstant, & ne vquam vincatur in malis.

V. Tentationes & insultus demonis ferre, & reuicere, ac propter illa à præceptis diuinis & consiliis Euangelicis nequaquam dimoueri.

C VI. Ardua quæque & difficilia, ad comparandam perfectam virtutem, aggredi, & in Deo nos adiuuante confidere.

VII. Mentis tranquillitatem in aduersis conseruare, & in mediis molestis ac tribulationibus, lætitia & iucunditate perfundi; secundum illud Pauli: Superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.]

VIII. Pericula & molestias, quæ omnino vires nostras excedunt, sine anxietate vitare, & nos, si abque ignominia poterimus, ab illis in opportunitorem commoditatem custodire.

D Postulatio Fortitudinis: Domine Iesu Christe, Leo fortissime de tribu Iuda, qui de sinu Paris exiisti, vincens peccata nostra, ut vinceret mortem, & infernum dissipares: corrobora mentes nostras virtute fortitudinis, ut propter te aduersa & molesta animosè sustineamus, & ardua ac difficilia, propter tuam gloriam & laudem, aggrediamur. Pelle, ô Domine, rogamus supplices, à cordibus nostris noxiam timiditatem, quæ solemus non timenda timere, & omnem intimiditatem, quæ consueuimus ea quæ timenda essent, non trepidare. Temerariam etiam audaciam comprime, quæ aliquid supra vires à te concessas adoramus, ut in medio huius virtutis positi, secundum quod tibi placet, in studiosis operibus strenuè & fortiter nos geramus. Amen.

De Magnanimitate. §. II.

E **M**agnanimitas, est virtus, quæ magna opera & eximio honore dignissima propter finem virtutis aggredimur, ipsum verò honorem nobis denegatum non ambimus, & oblatum contemnimus. Ita quidem magni Ecclesiæ doctores, Thomas & Bonauentura, huius virtutis naturam exposuerunt, & ex parte Philosophi definitionem cortexerunt. Qui fidei luce carens, & sui oblitus, (nam alio loco vere

Bonaui. in dicta salutis, tit. 5. c. 7.

1. Cor. 15. 58.

Proff. lib. 1. de vita contem. c. 20.

Math. 10. 28.

D. Tho. 2. 2. q. 129.

Art. 3. ad 3.

Bonaui. in sum. Eccl. 10.

1. q. 11. c. 1.

Art. 3.

docuit

docuit honorem propter seipsum non esse quaerendum) plus amoris honoris tribuit, quam Christiana veritas patitur, & quam ipse honor (qui virtutem sequitur, sicut delectatio sumptionem cibi) mereatur.

Incitamenta ad Magnanimitatem sunt: I. Magnitudo Dei, cuius nos seruos profitemur & filios, ac imitatores esse cupimus. Ipse enim magnus est: Quia magnus Dominus, & laudabilis nimis.] Et, Magnus amor eius, quo filium suum nobis in redemptorem dedit, & spiritum suum cordibus nostris immisit. Et, Magna virtus eius, quia fecit nobis magna, qui potens est. Et magnum donum eius: Nam redemit de interitu vitam nostram, & coronat nos in misericordia & miserationibus, & complacuit ei parare nobis regnum. Ita ut possimus singulis momentis dicere: Quod magna est misericordia eius super nos. Quis ergo non videat, huius magni regis famulos, amicos, & filios magnos esse debere, qui que magna pro ipso audeant, & omnem seculi honorem, qui, ut ait Augustinus, nullus est ponderis fumus, animosè contemnunt?

II. Magnis operibus magna premia promissa sunt. Nam qui mnâ, quam acceperat, lucratus est quinque mnas, praeficitur quinque ciuitatibus; qui verò decem mnas acquisiuit, laudatur vehementer, & cumulatissimum premium recipit. Audit enim: Euge bone serue, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem ciuitates.] Magna ergo promittit, inquit Gregorius, qui magna praecipiendo docuit, ut magnitudo muneris ad fortitudinem incitaret laboris.

III. Magnarum actionum sectatoribus, non tantum in alta vita Dominus magna premia decernit, sed etiam in hac vita miris donis augere solet. Huiusmodi sunt: Mentis puritas, diuinarum consolationum affluentia, in rebus arduis iniecta fiducia, in morte securitas, citus ad caelum transitus, nullus aut modicus ad purgatorij flammam accessus. Egrege profectò Gregorius ait: Magnum est soli Domino seruire, videlicet instanter bona agere, bonis actibus reprobam non miscere: sed hoc quam maximum, in huius vitae transitu potestatem creature spirituum non incurere. Nullas in via horribilitates cernere, contrarietates obiectionum nullas inuenire, aeternas penas euadere, liberatoris nostri praefidia sentire, momentaneam seculi lucem perdere, sed tepentè ineffabilem claritatem aeternitatis inuenire.] Hæc ille.

Actiones Magnanimitatis sunt: I. In omni mortificationis genere atque virtutis, non mediocribus contentos esse; sed cum Dei gratia ad supremum gradum anhelare, & quoad fieri possit, maximas & excellentissimas actiones praestare.

II. Homines etiam suprema dignitate fulgentes, & eorum magnificas promissiones, & minas terribiles, si ad aliquid virtutis contrarium compellant, animosè contemnere.

III. Impedimentis, & obstaculis non frangi, quæ se praestantissimis actionibus virtutis opponunt, sed ea fortiter superare.

IV. Post magnam cum Deo familiaritatem adeptam, ad maiorem aspirare, & post eximia opera, in eius obsequium praestita, adhuc maiora moliri.

V. Difficultatibus & molestiis, quæ in his magnis operibus oriri solent, non metere, non angere, sed letari, atque gaudere.

VI. Pro his omnibus solum Dei obsequium ac gloriam expectare, & verum honorem, scilicet aeter-

num, in patria decernendum, concupiscere.

VII. Dignitates & mundi honores, si non offerantur, non appetere; si offerantur, aspernari: & minus voluntarij, solum pro Dei gloria & merito obedientiae suscipere, & sub illis, tanquam sub pondere, gemere, & libentissimè eos alijs dimittere.

VIII. Honores, ac munera, nostris meritis minorâ, præ ambitione non aspernari, sed illa cum magna modestia administrare, & quasi nostra maiori dignitate honore afficere.

IX. Non solum pusillanimitatem, quæ viribus, à Deo nobis datis, congrua non audet, sed etiam praesumptionem, ambitionem, & inanem gloriam fugere.

X. His ex parte continentur viginti indicia notanda viri magnanimi, quæ Aristoteles numerauit, & bene interpretata, non parum vilitatis viro spirituali possunt afferre. Vir enim magnanimus. 1. Spectato officio aut dignitate magna, quam quaerit, se propter illam, qua Deum repræsentat, dignum magno honore iudicat. 2. Modicè magnis honoribus, & à magnis viris oblati, delectatur, paruòque contemnit. 3. In prosperis & aduersis moderatum se exhibet. 4. Magnanimitatem est, parua pericula paruis relinquere, magnis verò pro Dei gloria se exponere, & si opus fuerit vitæ non parcere. 5. Acceptum beneficium ab homine maioribus beneficijs compensare. 6. Neminem ex mortalibus, nisi ob res magnas, rogare. 7. Libenter alijs adiumento esse. 8. Cum principibus & opulentis, si ita gloria Dei exigat, praestare se magnum & excelsum; cum mediocribus & infimis, moderatum. 9. Non se locis honoratioribus aut dignitatibus ingerere. 10. Cunctari in his, quæ aggreditur, & non multa, sed magna facere. 11. Apertè vitia odisse, & virtutem amare. 12. Palam & liberè, quæ dicenda, & agenda sunt, dicere & agere. 13. Vulgi hominibus sententiam suam & rationem gubernandi non proderè. 14. Alterius nutu, nisi superiori, non posse viuere. 15. Quia nihil ei magnum est, non facile admirari. 16. Iniuriarum non meminisse. 17. Aliorum nimium laudatorem, aut vituperatorem non esse. 18. In molestiis querulum non se præbere. 19. Malle res honestas quam viles possidere. 20. Habet denique magnanimus vocem grauem, motum tardum, orationem sedatam, & quæ paucis studet, non festinat, & quia nihil magnum aestimat, nunquam vehementer contendit.

Postulatio Magnanimitatis: Domine Iesu Christe, rex magne, qui pro nobis pusillis magna & incomprehensibilia fecisti, & seculi honorem calcasti: fac nos, obsecramus intentè, magnorum operum amatores, & terrenorum honorum & dignitatum contemptores; ut & magna opera & magna in tuo regno premia nos efferant, & magnorum honorum secularium contemptus nos in verissimum sanctorum honorem inducat. Amen.

De Securitate. §. III.

Securitas est virtus, qua pacatè & tranquillè magna opera virtutis aggredimur, & timorem anxietatèque errandi, praeposterè agendi, & non assèquendi finem, cohibemus. Quæ, ut Diuus Thomas ait, pars est magnanimitatis, quia cum magnanimus ea quæ aggreditur, non sibi imparia reputer, merito in operibus suis securus est, & de diuina misericordia sibi fauente confidit.

Psal. 47.
1.
Ioan. 3.
Lucæ 1.
49.
Psal. 102. 4.

Psal. 85.
13.

Aug. 1.
de ciuit.
c. 17.

Lucæ 19.
17.
Greg. lib.
3. in 1.
Reg. ad c.
17.

Greg. 5.

Arist. 4.
Ethic. ca.
3.

D. Tho.
2. 2. q. 129
ar. 7.

Incitamenta ad Securitatem sunt. I. Concur-
sus Dei, qui omnes res naturales in suis functioni-
bus mirabiliter iuvat. Qui & ipsis peccatoribus
in suarum quoque legum transgressione auxilia ad
operandum generalia non denegat, ne naturali or-
dini in rebus statuto deficiat. Quanto ergo magis
suos iustos iuuabit, pro eius obsequio laborantes,
& eos ab emergentibus impedimentis vinci non
sinet.

II. Bona conscientia, quæ iustum Dei glotiam
quaerentem mirabiliter roborat, & spe exitus boni
confortat. Vnde Iob: Siniuitatem, quæ est in
manu tua, abstuleris, defossus securus dormies.] Et
Salomon: Iustus quasi leo confidens abique ter-
rore erit. Et Bernardus: Nihil in hac vita securus,
nihil iucundius possidetur bona conscientia Premat
corpus, trahat mundus, terreat diabolus, illa tamen
semper erit secuta.

III. Sollicitudo rectè præstandi omnia, quæ ad
nos pertinent, vt in his quæ agimus, prosperum fi-
nem assequamur. Qui enim quod ad se pertinet, fa-
cit, non imprudenter quod à Deo iuuabitur, de ini-
nita eius misericordia confidit. Et hoc inuauat Cy-
prianus, ita scribens: Dei est, inquam, Dei omne
quod possumus; inde viuimus, inde possemus, inde
sumpto & concepto vigore, hæc adhuc positi futu-
rorum indicia prænossumus. Sit tantum timor inno-
centiæ custos, vt quod in mentes nostras indulgen-
tiæ cælestis allapsu clementer Dominus influxit, in
animi oblectantis hospitio iusta operatione tenea-
tur, nec accepta securitas indiligentiam patiat, & ve-
tus denuò hostis obrepat.

Actiões Securitaris sunt: I. Promptè, & alacri-
ter, & cum spe boni exitus, actiões præclatas & dif-
ficultatem præ se ferentes aggredi.

II. Timorem, anxietatemque, ex non legitima
causa obortam, abiicere.

III. Quiescere & sine vlla perturbatione, dum in
Domino, & non in nobis fiduciam collocamus, ope-
ra bona præstare.

Postulatio Securitaris: Domine Iesu Christe,
triumphator potentissime, qui omnino securus de
victoria peccati & mortis existens, ante passionem
tuam, acclamationem victoris libenter suscepisti, &
Hierosolymam ante conflictum cum morte, tan-
quam mortis & peccati victor, intraisti: concede, qua-
sumus, nobis famulis tuis, ita tuam erga nos amabi-
lem prouidentiam & abundantissimum auxilium
agnoscere, vt simus in bello tentationum tua prote-
ctione tuti, & in magnorum operum exercitatione
tuo adiutorio securi. Amen.

De Magnificentiâ. §. IV.

Magnificentiâ est virtus, qua ob Dei honorem, in
magnis & vtilissimis operibus magnos sumptus
facimus, & ingentem vim pecuniæ profundimus.
Quod innuit Augustinus dicens: Est rerum
magnarum, & excellentiarum, cum ampla quadam &
splendida propositione, cogitatio atque administra-
tio. Et apertius Basilias: Qui magnificas, inquit, de
Deo cogitationes habent, sublimes item de rerum
creatione rationes speculantur, huc etiam quatenus
potuerunt incubuere, vt bonitatem diuinæ prou-
identiae qualicumque intelligentia consequerentur,
ad hoc in faciendo sumptu minimè illiberales aut
sordidi, & in alleuanda fratrum necessitate munifici;
ij demum sunt magnifici, in quibus vox Domini sibi
elegit domicilium.

Incitamenta ad Magnificentiam sunt: I. Deus

Iob. 11.
14. 18.
Prou. 28.
1.
Bern. lib.
de confes-
sionat pro
pe suam.

Cypr. lib.
1. ep. 2. ad
Donat. ii.

Aug. lib.
83. 99. 9.
31.
Bas. hom.
in Psal.
28.

pro nobis redimendis magnos sumptus fecit, qui non
auro vel argento, sed sanguine sui Filij, in infinitum
pretiosiore, nos in libertatem afferuit. Sciens,
inquit Petrus Apostolus, quod non corruptibili-
bus, auro vel argento, redempti estis de vana ve-
stra conuersatione paternæ traditionis, sed pretioso
sanguine quasi agni immaculati Christi & inconta-
minati. Quid ergo multum, si nos propter illum
ex bonis suis, quæ recepimus, magnos sumptus facia-
mus?

II. Deus etiam hominem magnificum fecit.
Nam magnificauit Dominus facere nobiscum, facti
sumus latantes. Et Gregorius ait: Deus homi-
nem magnificat, quia largitate rationis dat, quia
infusione gratiæ vilitat, quia honore collatæ virtu-
tis exaltat, quibus animam maximè reficitur, quia
magno animo & rationali nihil est magnum, nec
satiat eum nisi solus Deus, qui est immensus. De-
bet ergo qui magnificus est, opera magnificentiae præ-
stare.

III. Quanto pro Deo plura & maiora in-
sumimus, tanto ditiores efficitur, quia pro tem-
poralibus ferè nullius valoris spiritualia immensi
pretij recipimus. Hoc autem aded verum est, vt
Paulus de his, qui præcipuum opus magnificentiae
faciunt, & omnia pro Christo dimittunt, dicat:
[Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.] Et
Dominus: Centuplum accipient, & vitam æter-
nam possidebunt.]

Actiões Magnificentiae sunt: I. In ope-
ribus magnis & splendidis, vt in aedificandis Ecclesiis,
monasterijs, collegijs, & in alijs aedificijs sa-
cularibus, ad splendorem reipublicæ pertinentibus,
magnos sumptus auri, argenti, gemmarum, & pecunia-
rum facere.

II. Affectum immoderatum erga has magnas
opes, qui earum profusionem impedit, moderari.

III. Magnis sumptibus, id est, dimissione omnium
rerum, gemmam perfectioni, coeunere.

IV. Nos ipsos, qui omnes sumptus externos
superamus, in veræ virtutis adeptionem, & in
magnorum propter Deum operum molitionem, in-
sumere.

Postulatio Magnificentiae: Domine Iesu Christe,
qui es magnificus in sanctitate, terribilis, atque lau-
dabilis, & faciens mirabilia, qui que in conuiuio cor-
pons & sanguinis tui magnificentissimus apparuisti,
dum te ipsum, infiniti valoris thesaurum, ad nos ci-
bandos & potandos donasti: effunde super nos spi-
ritum, diuitiarum contemptorem, vt sicut te in spi-
ritante omnia volumus dimittere, ita parati simus, si
omnes mundi gazas nunc haberemus, propter tuam
amorem erogare. Amen.

De Patientia. §. V.

Patientia est virtus, qua mala huius seculi æquo
animo sustinemus, ita vt propter illa, nec interius
immoderatè turbemur, aut tristemur, nec exterius
aliquid minus honestum minusue decorum admit-
tamus. Mala huius vitæ quæ patientia sustinet, sunt
mortes parentum, filiorum, cognatorum, amicorum;
morbi, exilia, damna, iniuria, contumelia, & cæte-
ra huiusmodi, quæ possunt accidere. Patientis igitur
est, in his euentibus tristitiam, mærorem, & afflictio-
nem moderari, ita vt mensuram rationis non ex-
cedat, nec ad aliquid illicitum ad depulsionem malo-
rum inducat. Est etiam, verba, & gestus, & alias ex-
ternas actiões, tristitia indices, ita regere, vt nihil in
eis, nisi quod decorum est & virili animo dignum,

eluceat.

1. Petr. 1.
18. 19.

Psalm.
124. 3.
Greg. 8.
mor.

2. Cor. 6.
10.
Matt. 19.
19.

Exodi
15. 11.

Aug. de Patien. c. 2.

Iustin. in ligao vira da Pat.

eluceat. His intelligitur definitio Augustini: Patientia hominis est, qua mala æquo animo toleramus, ne animo iniquo bona deseramus, per quæ ad meliora perveniamus. Illa etiam Laurentij Iustiniani: Patientia est virtus, contumeliarum & omnis adversitatis imperus æquanimitè portans; vel est, aliena mala, id est, ab aliis illata, æquanimitè perpeti, & contra eum, qui irrogat, nullo animi dolore moveri.

Incitamenta ad Patientiam sunt: I. Sine patientia, vitam cælestem, quam speramus & optamus, habere non possumus. Quoniam impossibile est, nos in hoc exilio, tot malis & miseriis referto, multis illorum sæpe non impeti, quibus nisi patientia resistamus, facient nos aut à bono discedere, aut in malum peccatùmque prolabi. Hoc autem significant illa verba Domini: In patientia vestra possidebitis animas vestras, quia nequaquam animæ vitam possidebitis, nisi patientia fulgeamus. Atque item illa: Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum: Et beati estis cum maledixerint vobis homines, & cætera.

II. Patientia ipsius Dei, qui tantam ingratitudinem & peccatorum nostrorum colluivionem sustinet, qua nos propter bonum nostrum, merores & ærumnas sustinere docet. Si Dominus, inquit Cyprianus, nobis pater & Deus est, sectemur patientiam Domini pariter & patris. Quia & servos oportet esse obsequentes, & filios non decet esse degeneres. Qualis verò in Deo & quanta patientia, quod in contumeliam suæ maiestatis, & honoris, instituta ab hominibus prophana templa, & terrena figmenta, & sacra sacrilega patientissimè sustinens, super bonos & malos æqualiter facit diem nasci, & lumen solis oboriri? Et cum imbribus terras rigat, nemo à beneficiis eius excluditur, quominus iustus simul & iniustus indiscretas pluvias largiatur? Et post multa commemorata beneficia, hæc subiicit. Et cum crebris, immò continuis exacerbetur offensis Deus, indignationem suam temperat, & præstitutum semel retributionis diem patienter expectat.] Hæc ille. Inducit etiam exemplum Christi Salvatoris nostri, cuius tota vita, patientia fuit. Qui in ingressu in hunc mundum, in progressu per hunc mundum, in egressu de hoc mundo, innumera mala sustinuit, & adversa patientissimè toleravit. Æquum est autem, ut nos, qui eius membra sumus, pati & sustinere, gloriosissimum cogitemus. Pulchre sponsa, inquit Bernardus, convertit sibi ad gloriam, quod ei pro opprobrio ab æmulis intorquetur, non modò formosam sed & nigram esse se glorians. Non enim erubescit nigredinem, quam novit præcessisse, & in sponso, cui similari, quantæ etiam gloriæ est: Nihil sibi gloriosius proinde putat, quàm Christi opprobrium portare. Vnde vox illa proflus exultationis & salutis: Absit mihi gloriari nisi in cruce Domini nostri, Iesu Christi.] Grata ignominia crucis ei, qui crucifixo ingratus non est. Nigredo est, sed formosa, & similitudo Domini. Vade ad sanctum Isaiam, & describet tibi qualem eum in spiritu viderit. Quem namque alium dicit [virtum doloris, & scientem infirmitatem;] & quia [non erat ei species, neque decor;] Inducit tandem sanctorum exemplum: Nam sicut eorum caput oportuit per passionum tolerantiam intrare in gloriam suam; ita necessarium fuit, ut ipsi in gloriam eadem via ingrederentur. Et nos si cupimus eorum socij esse, per eandem viam debemus intrare.

III. Præmium patientiæ eximium est: Nam &

A in hac vita patientia nos perficit, iuxta illud: Virtus in infirmitate perficitur; & in alia vita eximia remuneratione coronat. Idque significant illa verba Iob: Homo nascitur ad laborem, & avis ad volatum. Quia nimirum, ut inquit Gregorius, inde mens ad summa euolat, vnde caro in infimis duris laborat. Quanta autem sint patientiæ bona, Tertullianus in hunc modum exponit: Patientia fidem munit, pacem gubernat, dilectionem adiuuat, humilitatem instruit, penitentiam expectat, exomologesim, id est, confessionem, assignat, carnem regit, spiritum servat, linguam frænât, manum continet, tentationes inculcat, scandala pellit, martyria consummat.

B Actiones patientiæ sunt: I. Damna fortunæ & substantiæ mundialis æquanimitè ferre.

II. Iniurias, irrisiones, probra, contumelias, detractiones, & infamias æquo animo sustinere.

III. Dolores, ægritudines, corporis imbecillitatem, atque ipsam mortem, sine impatientiæ nota tolerare.

IV. Hæc omnia sufferre sine murmuratione, sine lamentationibus, & querimoniis, sine immoderata & nimia tristitia.

V. Suprà dicta mala non solum sine tristitia nimia sustinere, sed etiam se ad gaudium inducere, quia pro gloria Dei aliquid tolerat, & planè cum gaudio & exultatione pati, sicut Apostoli: Qui ibant gaudentes à conspectu concilij, quia digni habitus sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.]

C VI. Ferre hæc mala, aut quia ea nostræ culpæ commoverunt, aut etiam sine culpa, quæ ab hostibus & inimicis dimanarunt.

VII. Ferre hæc mala propter bona opera, quibus aliis adiumento fuimus, qui in nos benevolos, se malevolos & ingratos præstant, secundum illud: Si benefacientes sustinetis, hæc est gratia. Atque iterum: Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilitatem animæ meæ.]

D VIII. Sustinere mala, non tantum à malis, sed etiam à bonis, & ab his, qui bono zelo, non tamen secundum scientiam, nos persequuntur, & qui dum de nobis detrahunt, aut famam dilacerant, & rebus spoliant, arbitrantur se obsequium præstare Deo.

IX. Non nos excusare, sed in medijs malis quietos silere, sicut fecit Dominus, qui à Pilato interrogatus, [nihil respondit,] & apud Herodem prudentissimè tacuit.

X. Mala hæc concupiscere, & ex desiderio imitationis Christi peroptare. In cuius persona scriptum est: Improperium expectavit cor meum & misericordiam.]

Postulatio Patientiæ: Domine Iesu Christe, qui in diebus mortalitatis tuæ, nos semper bona agere & mala tolerare docuisti: spiritum nostrum virtute patientiæ roborâ, ut mala à malis & à bonis, sine vlla etiam occasione à nobis data, propter te æquanimitè toleremus, & ut ob eorum depulsionem, nec vllò peccato scdemur, nec à virtutis sequela vllò modo desistamus. Amen.

De Longanimitate. §. VI.

Longanimitas, est virtus, qua per longam tempus molestias corporis & mentis ariditates sustinemus, & malorum remedium, ac felicitatis adventum, diu dilata, æquo animo, ac firma spe à Domino speramus. Quæ pars est patientiæ, & in hoc ab ea differt, quod patientia, mala quidem tolerat, longa-

Iob. 5. 7. Gregor. 6. mor. c. 5.

Tertul. de patientia.

Apost. 5. 41.

Psal. 34. 13.

1. Petr. 2. 20.

Matth. 27. 14.

Psal. 63. 21.

Matth. 5. 10. 11.

Cyprian. lib. de bono patientia.

Bern. ser. 25. in Cât. prope finem.

Ad Gal. 6. 1. 4.

Isa. 53. 3.

Ibid. n. 2.

nimitas verò quod difficilius est, facit : nam per diurnum tempus mala sustinet, & consolationem per multos dies, menses, & annos dilatam expectat.

Incitamenta ad longanimitatem sunt : I. Bonum, quod malorum perpeffione speramus, maximum est. Ab eo etiam illud expectamus rerum omnium conditore, qui potentissimus est ad donandum, & celerimus ac presentissimus ad auxilium ferendum. Differt autem aliquando, quia remedij dilationem ipsius gloria, & nostrum maius bonum exposcit. Non ergo æquum est, vt maxima bona, quasi nullius momenti essent, breui labore velimus accipere, & ante tempus, Dei gloria & nostræ utilitati conueniens, illa optemus comparare. Quamobrem vnusquisque illud Davidis sibi dictum existimet : Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum.]

Psal. 26. 2.

II. Saluator noster, longissimo tempore nos morantes, & eius iussis obedire detrectantes, expectat : & si post conuersionem nostram ab illo fugiamus, vel segniter nos geramus, nostram ingratitude, segnicem, ac stultitiam, mirabili longanimitate supportat. Quare vilis homuncio & inuicilis seruus Dominum suum non expectabit? Quare à sapientissimo magistro longo tempore aduersa tolerare, non discet? Quare fidelissimo patri omnia prospicienti & leuamen afferre cupienti non fidet? Gemina dulcedo suauitatis, inquit Bernardus, exuberat in pectore Domini Iesu, longanimitas videlicet in expectando, & in donando facilitas. De primo legimus : An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? An ignoras, quia benignitas Dei ad penitentiam te adducit? De secundo verò : Quacumque hora ingemuerit peccator, peccatum tunc remittetur ei. Si ille nos expectat, expectemus vicissim illum & nos, quia veniens veniet, & non tardabit, & lacrymas nostrorum oculorum absterget.

Ber. ser. 9 in Cant.

Rom. 2. 4.

Ezech. 18, 21.

III. Inducit longanimitatis laus, quam Laurentius Iustinianus hac luculenta oratione contexit : Longanimitas est amica virtutum, gratiæ aduocatrix, religiositatis domicilium, fidei speculum, testimonium sanctitatis, ornamentum Catholice veritatis, Dei imitatrix, interemptrix vitiorum, tentationum medicamentum, persecutrix dæmonum, & spiritualis lancea, inimicorum arma transigens. Hæc Christi militibus necessaria esse probatur. Tolle longanimitatem bellatori, & illico timore comprehensus, terga aduersariis dabit. Si hac operari quisquam caruerit, intermisso opere repente deficiet. Sanctorum longanimitatem aduerte, tu, qui pusillanimitate purgaris : eorum in tribulatione constantiam si diligenter attendas, efficietis patiens, & in diuinæ gratiæ expectatione robustus. Ipsos imitare, quos diligis, vt ad illorum gloriam pertingere queas, virtute præuia felicitatis eorum consequeris fastigium.

Infl. li. de interiori conflictu, c. 11.

Actiões longanimitatis sunt : I. Persecutiones, iniurias, molestias corporis, & cætera huiusmodi longo tempore, immò vsque ad mortem, si oportuerit, sine vlla impatientiæ nota tolerare.

II. Mentis ariditates, consolationum diuinarum subtractiones, & Deum se abscondentem, & quasi in medijs fluctibus, quibus submergimur, dormientem, sustinere.

III. Propter hæc & alia terribilia, quæ viri spirituales interdum experiuntur, quibus à Domino præbentur, nunquam in rebus exterioribus consolationem querere, nunquam à studio sanctæ orationis separari, nunquam in cura virtutis intepefcere.

IV. Illam in quacumq; gratiæ subtractione men-

tem induere, quam habebat sanctus Iob, quando dicebat : Etiam si occiderit me, in ipso sperabo, verumtamen vias meas in conspectu eius arguam, & ipse erit Saluator meus.]

Iob. 13. 11.

Postulatio longanimitatis : Domine Iesu Christe, cuius hoc est pulchrum tuæ longanimitatis elogium : Miserator & misericors Dominus, longanimis, & multum misericors, qui que nos innumeris miserationibus implet, & duriciam nostram vsque ad senectam & senium expectas : quæsumus, angustum cor nostrum dilata, & longanimitatis virtute magnifica, vt semper labores & molestias pro te sustinentes, & nullam in hoc exilio mercedem consolationis postulantes, nos eternitatis cognitores esse monstremus, & bonorum æternorum amatores ostendamus. Amen.

B

De Perseuerantia. §. VII.

Perseuerantia est virtus, qua ex ipso affectu continuandi bonum in bonis operibus vsque ad finem persequimur, & molestiam, ex rei laboriosæ diurnitate prouenientem, superamus. Seu est, vt inquit Albertus, in bonis operibus frequens exercitatio, continuum studium ad perfectionem, spiritualium gratiarum & virtutum diligentissima vsque ad mortem obseratio. Aut breuius cum Augustino : Est in ratione bene considerata stabilis & perpetua permansio. Donum autem perseuerantiæ longè distat ab hac virtute, quod in iustitiæ & gratiæ vsque ad mortem continuatione consistit. Hoc donum vniuersoram quidem donorum maximum sub merita nostra non cadit, & nemo illud vsque ad extremum vitæ terminum plenum habet, de quo nunc nihil intendimus disputare.

Alber. in paradisi anima. c. 42. Aug. lib. 83. 99. 31.

Incitamenta ad Perseuerantiam sunt : I. Sine perseuerantia omnis labor in aliqua virtute susceptus debita mercede vacuatur. Et sicut vanum est, oculum sine præsidio lucis ad videndum aperire ; ita stultum est, sine perseuerantia præmium laborum expectare. Ideo que non perseuerantes stulti vocati sunt. Sic stulti estis, ait Paulus, vt cum spiritu cæperitis, nunc carne consummemini. Et Sapiens : Stultus, vt luna, mutatur. Et Dominus instabiles vocat arundines vento agitata, quia ex motu suorum operum nullum fructum solidum accipiunt.

II. Perseuerantia quod petit impetrat. Vnde in illa parabola petentis ab amico tres panes, ait Dominus : Si perseuerauerit pulsans, dico vobis, & si non dabit illi surgens, eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios.] Perseuerantia quoque præmium æternum mercatur. Nam & ipse auctor huius præmij ait : Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.]

Eccli. 27. 12. Matt. 11. 7.

Luca 11. 81.

Apoc. 2. 10.

III. Inducit pulcherrima perseuerantiæ laus scripta à Bernardo, qui sic habet : Et nunc quid restat, charissimi, nisi vt admoneamini de perseuerantia, quæ solam meretur viri gloriam, coronam virtutibus : Prorsus absque perseuerantia nec qui pugnat, virtutiam, nec palmam victor consequitur. Vigor virtutum consummatio est, nutritrix ad meritum, mediatrix ad præmium. Soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. Tolle perseuerantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo. Denique non qui cæperit, sed qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Saul cum esset paruulus in oculis

Ber. epist. 229.

fuis,

fuis, rex est super Israel constitutus, non perseverans in humilitate, & regnum amisit & vitam. Si caute la Samson, si Salomonis deuotio perseverantiam retinissent, necis profecto priuaretur sapientia, nec ille viribus. Hoc summa honestatis inigne, hanc totius probitatis vnicam fidamque custodem, custodiri à vobis firmiter hortor & precor.

Actiones perseverantiae sunt: I. Laborem virtutis ex temporis diuturnitate prouenientem tolerare & vincere.

II. Non obstante eo labore, virtutis opera continuare, & in eo, quod semel coepimus, stabiles permanere.

III. Nec amore vitae, nec timore mortis, nec minis, nec promissionibus, quod fecit Susanna, à rectitudine separari.

Postulatio Perseuerantiae: Domine Iesu Christe amator noster perseuerantissime, qui cum semper dilexisses tuos, in finem dilexisti eos, & in cruce pendens & dicens, [consummatum est,] illustrissimum nobis exemplum perseuerantiae dedisti, fac nos in eo, quod ob tuum obsequium coepimus, stabiles, & in omni virtute perseverantes, vt cum Apostolo tuo possimus dicere: Fidem seruauimus; & cum exemplo patientiae Iob, quia [donec deficiamus, ab innocentia nostra non recedemus.] Nam si nos fidem vsque ad finem tibi seruauerimus, absque dubio à te, remuneratore fidelissimo, [mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem] recipiemus. Quam da nobis, rogamus supplices, per tuam infinitam bonitatem. Amen.

De Constantia. §. VIII.

Constantia, est virtus, qua quaecumque impedimenta virtutis, vel ex ipsa humani cordis mobilitate, vel ex causis extrinsecis prouenientia, superamus, & in bono stabiliter permanemus. In hoc ergo à Perseuerantia distinguitur, quod haec difficultati ex longitudine temporis dimananti resistit, illa verò reliqua extrinseca impedimenta & humani ingenij instabilitatem respicit. Istamque esse constantiae naturam, satis indicat Ambrosius illis verbis: Gratia preparandus est animus, exercenda mens, stabilienda ad constantiam, vt nullis perturbari animus possit terroribus, nullis frangi molestiis, nullis supplicis cedere.

Incentimenta ad constantiam sunt: I. Constantia sanctorum martyrum, qui tormentis acerbissimis interrogati, & timore mortis adacti, vt fidem desererent, semper immobiles perstiterunt, & nunquam verum Deum abnegarunt. Item constantia omnium sanctorum, qui inter magnas difficultates nunquam à desiderio perfectionis auulsi sunt. Nos igitur, qui non vsque ad sanguinis effusionem restitimus, neque vsque ad mediocritatem proficimus, vtique debemus eorum exemplis accendi, & ob nulla impedimenta à virtutis inquisitione cessare.

II. Per constantiam protoparentis nostri, erratum corrigimus, & famam amissam vtremque resarcimus. Ille enim quia in veritate non stetit, & verbis vxoris emollitus est, seipsum & nos perdidit. Hoc autem immane facinus detestamur, & damnum nobis illatum reparamus, cum in gratia, nobis per Iesum Christum Saluatorem nostrum restituta, persistimus, & impedimenta vniuersa virtuti reluctancia prosterminimus.

III. Bonum amittimus, à quo per inconstantiam recessimus, & ad virtutem capessendam necesse est vsque ad finem persistere, nec sufficit eius studium in-

choare. Quod si cordis instabilitas nos ad id, quod coepimus, deserendum sollicitet, aut quauis impedimenta insuperabilem esse difficultatem obtendant, expendamus animo, Deum, cuius potentia nulla est mensura, nostrum auxiliatorem esse, qui & impedimenta nobis, non aliter quam lapidem sepulchri, sanctis mulieribus tollit, & omnem difficultatem superabit. Vnde ipse ait per Isaiam: Ne timeas, quia ego tecum sum, ne declines: quia ego Deus tuus confortauit te, & auxiliatus sum tibi, & suscepit te dextera iusti mei.]

Actiones Constantiae sunt: I. Statum perfectionis, quem semel arripuimus, nunquam mutare.

II. Modum orandi, & nos cohibendi, & in virtutibus proficiendi, quem à maioribus didicimus, nisi manifestè à Deo ad alium vocemur, semper tenere.

III. In loco aut ministerio, in quo nos obedientia posuerit, sine vlla inquietudine requiescere.

IV. Superfluos discursus, & saecularium non necessarias visitationes, & à nostro instituto aliena negotia, fugere.

V. Cogitationes & desideria, in vno, scilicet in Deo, quem vt finem quarimus, fixas habere.

VI. Ab his, quae Deo placent, ob nullam obortam difficultatem cessare.

VII. In desiderio proficiendi & virtutem augendi, nunquam in tepefcere.

Postulatio Constantiae: Domine Iesu Christe, qui ab hostibus veritatis in crucem actus, & ad descendendum inuitatus, descendere noluit, vt nostram redemptionem perficeres, & ad constantiam animares: fac nos, oramus intentè, tuae inuictae constantiae imitatores verissimos, vt à cruce, quam pro te semel portare coepimus, nunquam per ignauiam desistamus. Amen.

De Virtute Temperantiae.

CAPVT IX.

OSTREMA ex virtutibus moralibus est Temperantia, quae ad cohibendum appetitum concupiscibilem data est; in eoque appetitu residet, licet secundum aliquos, non inferioris notae Theologos, in voluntate quoque resideat. Putant enim omnes, virtutes, ad Fortitudinem & Temperantiam pertinentes, ex duplici habitu coalescere, quorum alter afficit appetitum, alter verò voluntatem. Sed quia hoc non est nostri instituti definitio, nec asserimus, nec negamus. Temperantiae, multae sunt, tum species, tum potentiales partes, seu virtutes annexae, quae hominem temperatum reddunt, nempe Abstinencia, Sobrietas, Castitas, Virginitas, Pudicitia, Maceratio, Mansuetudo, Clementia, Modestia, Humilitas, Paupertas, Taciturnitas, Studiositas. De quibus sigillatim tractandum.

De Temperantia. §. I.

Temperantia, est virtus moralis, cuius praesidio cohibemus passiones appetitus concupiscibilis, quae versantur circa delectabilia sensuum, praecipue gustus & tactus, ad quorum duorum sensuum functiones, aliorum sensuum actus ordinantur. Alio

modo

Marc. 16.
4.

Isa. 41.
10.

Dan. 13.

Ioan. 13.

1.

Ioan. 19.

30.

2. Tim. 4.

7.

Iob. 27. 5.

Luc. 6. 38.

Ambros. 2.

Offic. 2. 8.